Ч. 64 Субота 21 марта (2 цьвітня) 1898. Рік VIII

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і **Адміністрация**: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в агенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 і в ц. к. Старостwах на провінциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·75
Поодиноке число 3 кр.

З Ради державної.

На вчерашнім засїданю палати послів відчитано межи новими внесенями, інтерпеляциями і петициями внесенє бар. Діпавлього, взиваюче правительство, щоби поручило органам виконуючим придержувати ся точно закона о податку особисто-доходовім. Пос. Пастор поставив два внесеня: видане закона о підводах для войска і зміну §. 21 закона кватирункового. — Пос. Вайсер домагав ся видання законів социяльно-політичних. — Пос. Прохаска жадав виданя закона забороняючого жидам осїдати в Австриї.

Опісля забрав голос міністер фінансів др. Кайцль і предложив по другий раз буджет на 1898 р., котрий вже 1 жовтня м. р. рредложив був і умотивував міністер др. Біліньский. П. Міністер заявив, що обмежить ся лиш на виказаню Палаті ріжниць межи тими обома буджетами. Буджет з 1 жовтня 1897 виказував в потребах 715,900.000 зр. а в покритю 719,900.000 зр. З теперішного буджету щезла сума 4,000.000 зр. а то для того, що на 1898 р. сподївано ся більших видатків в спільнім буджетї монархії, а то збільшенє не наступило. Міністер ужив тих сум на запомогу для фонду інвестицийного а взагалї стремить до того, щоби буджет інвестицийний відповідав свому призначіню т. є. покривав видатки на цїли продуктивні.

Стан фінансів єсть тепер лїпший як давнїйше, коли треба було покривати конечні видатки з зисків і сум заощаджених з поодиноких етатів.

Після провізориї буджетової, виданої на основі §. 14 правительство має право видати 446.000.000 зр. а має на то покритя 422.000.000 зр., бо правительство не має права видати позички інвестицийної без призволеня парляменту. Наслїдком того мусїло правительство залишити богато пожиточних видатків. Міністер не хоче входити в причини того (Голоси: Розпорядженя язикові!), констатує лиш, що то для людности не користно; і так не можуть бути залагоджені всї надзвичайні будови доріг і мостів межи иншими в Тироли і Чехії; всї будови меліорацийні п. пр. на Дунайци, Пруті і Велтаві; дальше в міністерстві торговлї видатки на підпиране промислу, нові получення телефонічні, зелїзниця як Львів-Самбір, збільшенє парків зелїзничих; в міністерстві рільництва інвестициї в добрах і лїсах державних; в міністерстві просьвіти видатки на закупно дїл штуки, стипендиї, розширенє будинків шкіл середних і будова нових шкіл і т. д. (На то пос. Окуневский: А чи віднадуть також видатки на войско?) — Міністер відповідає на то, що о тім рішають спільні Делеґациї а не Рада державна. Міністер підносив дальше що при вимірі податку доходового фіскалїзм не буде відгравати ніякої ролї. Країві дирекциї скарбу одержали окружник від міністерства, в котрім сказано, щоби звернули увагу орґанів виконуючих, що не маєток, але дохід має становити основу виміру податку доходового і що лиш від доходу має бути податок вимірений.

Що-до запасів касових, то они заняті зовсїм приготовленями до реґуляциї валюти. Суть чотири дуже важні жаданя, котрі мусять в найкоротшім часї бути переведені: в першій лїниї реґуляция платнї урядників і слуг державних, котра о скілько можна буде ще сего року залагоджена; відтак знесенє стемпля ґазетного, знесенє мита дорогового і наконець знесенє належитостий за перенесенє власности посїлости селяньскої. Наконець завізвав п. міністер палату, щоби як найскорше ухвалила буджет а бодай провізорию буджетову, аби можна видати ренту інвестицийну. (Грімкі і предовгі оплески з лївиці. Міністрови ґратулюють).

Опісля наступив вибір комісиї буджетової а відтак дальша дискусия над проґрамою президента міністрів.

Вісти політичні.

Віденьска ґазета урядова оголосила слїдуюче Найв. письмо до Найдост. Архікн. Франца Фердинанда: Любий Пане Братаниче Франц Фердинанде! З правдивою радостию і успокоєнем принимаю до відомости, що Ваша Милість по довшім пошановку свого здоровля знову вповні покріпили ся. Длятого уважаю, що прийшла хвиля, відповідна як для бажаня і змаганя Вашої Милости так і для Моїх намірів, щоби Ви могли знову вести свою войскову діяльність. Ставлю сим Вашу Милість до розпорядимости Моєї верховної коман-

11)

Найстарша і найбільша держава
або
Хіна, єї минувшість і теперішність.

(Після Гессе-Вартеґґа, Е. Вольфа, гр. Б. Сечені'ого і др. зладив К. Вербенко).

IV.

Адміністрацийний поділ хіньскої держави. — Стани в хіньскім народї. — Хіньска культура. — Рільництво, просьвіта і шкільництво. — Хіньскі ґазети.

(Дальше).

Коротка істория хіньских ґазет покаже нам хоч трошки, як проявляє ся нинї публичне житє в Хінї і якою дорогою добирає ся в мирний спосіб европейска культура до хіньского народу. Ми підемо тут за Гессе-Вартеґґом, котрий довгі лїта перебував на далекім Всходї і зі всїх подорожників европейских бодай чи не найлїпше знає хіньскі відносини.

В Хінї — каже він — неодно зовсїм противно, як у нас; отже так само має ся річ і з ґазетами. Підчас коли в Европі навіть малі міста мають свої ґазети, єсть межи горами Гімаляя а сибірскою границею 400-міліоновий нарід, котрий не має і поняти о тім, що то ґазета в нашім значіню. А преці було би в Хінї досить условий до того. Хінцї преці винайшли папір, чорнило друкарске і спосіб друкованя ба й саму ґазету. Они-ж 1300 лїт тому назад друковали вже цїлі книжки, вісїм сот лїт тому назад знали вже складаний з черенок друк, а в часї межи 713 а 741 роком стала виходити „Пекіньска урядова ґазета“. Єсть то отже найстарша на сьвітї ґазета, котра з як набільшою точностию виходила що дня через цїлі поколїня. А все-таки Хінцї не мають справдїшної часописи, хоч знайшлись би й лїтератскі сили до того і читателїв було би богато, і правительство не стоялоби тому на перешкодї, як то бувало давнїйше в Европі, а по части в деяких краях єсть ще й нинї. В Хінї єсть найповнїйша свобода печати. Там не ма анї закона прасового, анї кавциї, анї стемпля ґазетового, анї цензури, анї конфіскати; кождий може друковати, що хоче і коли хоче. Лїтерати суть в Хінї найбільше поважаними людьми, читателїв єсть певно більше як в неоднім краю европейскім. А все-ж таки мали Хінцї аж до найновійших часів одну однїсеньку ґазету пекіньску.

Тота пекіньска ґазета єсть що-до свого поверховного вигляду, що-до редакциї і що-до свого розширеня одинокою в своїм родї. В нїй подають ся лиш всїлякі вісти двірскі та оголошують ся цїсарскі розпорядженя, іменованя, закони, кари, і т. д. Всї документи цїлої машини правительственної сеї найбільшої на сьвітї держави приходять насамперед перед велику раду державну, а та відтак розпоряджає, котрі документи мають бути друковані. З тих документів роблять ся відтак відписи і їх передають тайній радї, з котрої приходить що дня один мандарин до служби в цїсарскій палатї. Обовязком тайної ради єсть висилати декрети, дипльоми, вироки і т. д. на місце їх призначеня, і она віддає їх длятого „ґенеральній дирекциї почт“, котра єсть відділом при міністерстві війни, а та висилає їх окремими курєрами на провінцию, позаяк в Хінї нема таких почт як у нас. З урядниками почти зявляють ся в тайній радї рівночасно і урядники міністерств та редактори пекіньскої ґазети і роблять собі відписи з документів. Друкарня пекіньскої ґазети єсть півурядовим предприємством і стоїть під доглядом дирекциї почт, котра має допильновати того, щоби дословний зміст урядових документів не був змінений або скороченнй, она дістає також що дня відповідне число примірників тої ґазети, призначених для всїляких властий в столици і на провінциї та висилає їх разом з другими документами окремими післанцями.

Пекіньска ґазета друкує ся так само як і наші ґазети та має свою окрему друкарню, лиш що друкованє єї не так легке і просте як наших ґазет; треба кілька днів роботи, заким вийде одно число. Треба бо мати то на увазї, що наші складачі друкарскі мають всего лиш двайцять і кілька букв до складаня, котрі розложені перед ними в скринках, а в хіньскій мові замість поодиноких букв, єсть богато тисячів всїляких знаків. Кожде слово або кождий склад слова має свій окремий знак; відповідно до того в хіньскій друкарни єсть множество полиць а на них тисячі скринок, в котрих містять ся поодинокі знаки. Найбільша друкарня, каже Вартеґґ, яку я мав нагоду оглядати в Хінї, єсть друкарня

ди. Не обмежені вимогами становища при якійсь певній команді, знайдуть Ваша Милість від тепер нагоду переймати на себе часом ведене всїляких відділів войска при більших вправах войскових і зблизити ся до цїлої орґанїзациї войска з висшого становища, взагалї же зможете добре придивити ся всїм відносинам збройної сили на суши і мори, що колись має послужити для загального добра. Що-до утвореня Вашого ґенерального штабу і подрібностий Вашої Милости видаю окреме розпорядженє.

Віденьска ґазета урядова оголосила цїсарске рішенє з дня 31 марта увільняюче кн. Санґушка на его жаданє від уряду намістника Галичини з виразом повного Найв. признаня за оказану знамениту службу а рівночасно надїлене ґр. Пінїньского достоїнством тайного радника і іменоване его намістником.

Новинки.

Львів дня 1-го цьвітня 1898.

— **Іменованя.** Президия ц. к. краевої Дирекциї скарбу іменувала концепістів ц. к. прокураториї скарбу дра Макс. Левицкого, дра Леон. Сталя, дра Сим. Воллєрнера і дра Вит. Бартошевского ад'юнктами, а провізоричного концепіста дра Ерн. Менчля дїйствним концепістом прокураториї скарбу. — Дальше іменувала ц. к. президия краєвої Дирекциї скарбу концептових практикантів скарбу: Кар. Сурівку, Фел. Клодницкого, дра Генр. Яворского і Меч. Маєра концепістами скарбу.

— **Дожизненний додаток.** Дневник розпоряджень для армії оголошує цїсарске розпорядженє, на підставі котрого надїлені золотим або срібним медалем першої кляси за хоробрість, дістануть з днем 1-го сїчня 1898 дожизненний додаток, з виємком тих, котрі стратили то право задля судової кари.

— **Бульвар цїсаря Франца Йосифа.** П. Юліян Левицкий, звістний з своїх заходів около піднесення жовківскої дїльниці у Львові, розпочав переговори з громадами Кленарова, Замарстинова і Голоска о відступленє із своїх ґрунтів пояса широкого на 70 метрів, котрий зачинає ся зараз за міскою рогачкою і тягне ся в простій лїниї аж до горбів Голоска Великого. Буде то продовженє гетманьских валів в серединї міста. Той пояс землї хоче п. Левицкий жертвувати громадї міста Львова, щоби заложити на нїм плянтациї під назвою „бульвару цїсаря Франца Йосифа". Згадані громади пристали радо на відступленє тих ґрунтів, тим більше, що то переважно неужитки, а в заміну за те надїють ся скоршого прилученя до громади міста Львова.

— **Проґрама концерту в память XXXVII-их роковин смерти Тараса Шевченка,** яку виконає в понедїлок 4-го н. ст. цьвітня с. р. товариство „Львівский Боян" при співучасти співака п. Мик. Левицкого і орхестри 80 п. п.:

1. Вербицкий Симфонїя B-dur, виконає орхестра.
2. Відчит проф. унїверситету дра Колесси.
3. Нїщиньский „Вечерницї", хор мішаний в супроводї орхестри.
4. Лисенко-Шевченко „Ой одна я одна", сольо сопранове, відспіває п-а М. Арданівна.
5. Воробкевич-Шевченко „Треті півні", хор мужеский.
6. а) Нижанковский-Шевченко „Минули лїта молоді"; б) Матюк-Шашкевич „Цьвітка дрібная", сольо тенорове п. М. Левицкого.
7. Січиньский-Шевченко „Днїпро реве", хор мішаний.
8. Сарасате „Циганьскі піснї", сольо скрипкове в супроводї фортеп'яна, відограє п-а І. Чачковска.
9. Колесса-Шевченко „Дївчина і рута", хор мужеский.
10. Лисенко-Шевченко „Завіщанє", хор мішаний в супроводї орхестри.

Цїна місць: фотель 1·50 зр., крісло перворядне 1 зр., другорядне 80 кр.; вступ на салю 50 кр., ґалерия 30 кр. — Білєтів дістати можна в товаристві „Руска Бесїда", Ринок ч. 10, 1-ший поверх.

— **З Галича** доносять, що там по трилїтнїм урядованю правительственного комісаря уконституувала ся рада громадска і вибрала бурмістром нотаря Михайла Савицкого.

— **Страшна смерть.** В Перемишли перед кількома днями лучила ся така пригода: Служниця Подолякова порачи ся рано дома, де служила в товаристві чотиролїтньої дочки Анелї, полишила єї на хвилю без догляду коло кипячого самовара. Дитина з цїкавости зсунула самовар і так попарила ся, що до кількох годин померла серед страшних мук.

— **Многонадїйний хлопець.** Онегди арештувала львівска полїция 13-лїтного Михайла В., котрий украв якомусь жидови з кишенї 25 зр. Молодий Михась — вже старий практик, що має за собою історию, як сьвідчить полїцийна кроніка. Ремесло своє розпочав перед трема роками, а о его дїяльности сьвідчить найлїпше то, що послїдний випадок то вже 41-ша крадїж знана полїциї. А кілько їх не викрило ся? Справдї дуже многонадїйний хлопець!

— **Голосного злодїя** Орґеля чи Краснера прихопила полїция на зелїзничій стациї в Підволочисках. При злодїю найдено дорогоцїнностий на 30.000 зр. Як раз хотїв утечи за границю, та не удало ся.

— **Оріґінальний поєдинок.** В однім селї в північній Італїї два линоскоки, Француз і Італїянець, оба вправні в своїм фаху, посперечивши ся, рішили ще того самого дня закінчити суперечку поєдинком і то, відповідно до свого фаху на линві. В перуках і трикотах з шаблюками в руках виступили они перед публикою. Почали вперед звичайну свою продукцию і підчас неї Італїянець поховзнув ся, а се викликало насьмішку у Француза. Роз'ярений сим Італїянець кинув ся на Француза і заки публика порозуміла, о що ходить, оба вороги кинулись на себе. Італїянець розгойдав так сильно линву, що Француз упав на землю без памяти, а Італїянець, рівнож падаючи, рукою затримав ся на линві. Публика відпровадила побідника до дому з почестями.

— **Великий пожар** навістив остров Тасманїю на полудне від Австралїї дня 2-го лютого с. р. В Тасманїї панує тепер лїто, дуже горяче. В містах піднїс ся термометер на 45° Цельзия, а на отвертих місцях, в глубинї краю 75—80 степенїв жари. Се було причиною страшної катастрофи, непамятної від р. 1851, коли то в Вікториї огонь

католицкої місиї в Цікавай над каналом Су-чу. Я ходив там по довгих коритарях, де по обох боках було повнїсенько таких скринок, а в кождій не малесенькі черенки, металеві, але куснпки дерева на квадратовий центиметер великі. Наші букви і легко пізнати і добре з ними обходити ся; хіньскі знаки складають ся з яких двайцять або трийцять черт покручених та позаплїтуваних, з квадратиками, точками, колїсцями та хвостиками, так що европейскому складачеви волосе на голові ставало би до гори, як би єму прийшло ся складати слова хоч би лиш з двайцяти і шести таких букв. А Хінцї мають їх що найменше двайцять і шість тисячів! При тім декотрі ріжнять ся від других лиш малесенькими точками або хвостиками, так, що на перший погляд не можна їх навіть добре розпізнати. Отто радість для складача а ще більша для коректора! Як би хіньский складач хотїв сам собі вибирати ті знаки, то мусїв би бігати як той листонос, що ходить по всїх каменицях і лїзе сходами то в гору то в долину; він має звичайно до помочи по кількох хлопців, що єму приносять потрібні знаки.

Серед таких обставин не диво, що хіньску ґазету треба дуже довго складати. А так само поволи іде й само друковане. Листи паперу пекіньскої ґазети, довгі на 20 центиметрів, а широкі на 19 цент. лежать коло друкаря, перед котрим стоїть в рамцях і склад зложений із знаків. Він набирає щіткою з мисочки чорнила, намащує ним склад, на той прикладає відтак лист паперу і зверха притискає твердою подушкою а відтак здоймає папір і так вже готовий один лист ґазети. Друга сторона паперу лишає ся біла незадрукована. В той спосіб друкує ся цїла пекіньска ґазета, котра після того кілько було змісту, складає ся з 10 до 20 або й більше листів паперу. Коли вже всї листи видруковані, складають їх в двоє, друком на верх а білою стороною до середини, відтак на центиметер від берега роблять у всїх листах дїрку, силяють на мотузочок з паперу (тут треба додати, що хіньский папір єсть ликоватий і дуже міцний) і увязують всї листи в одну книжку. Кождий примірник хіньскої ґазети дістає ще окладинку з жовтого паперу, — бо жовта барва то цїсарска — а на задній сторонї окладинки друкують ще червоною краскою назву ґазети, „Цінґпао" що значить „ґазета столицї". Окремі післанцї почтові беруть відтак ґазету і розносять єї по місті, доручають мандаринам, посольствам і прочим передплатникам, бо суть і такі, що передплачують ту ґазету, позаяк она дуже дешева і не коштує на місяць більше як около 60 кр. За тихим порозумінем з дирекцию почт роблять з тої урядової ґазети окремі видання, заким ще она появить ся. Одно з таких видань називає ся „Чанґ-пеун" („довга ґазета") бо формат паперу єсть подовгастий і она друкує ся з восковых плит, на котрих вирізують ся знаки; друге видане називає ся „Сіє-пеун" („писана ґазета"), бо зміст урядової ґазети переписують писарі в потрібнім числї примірників.

Придивім же ся тепер близше готовій вже пекінскій ґазетї. Насамперед мусимо зачинати єї з заду читати, отже від послїдної картки, не як у нас від першої. Кожда сторона єсть з гори на долину подїлена фіолєтовими лїніями на сїм рядків, або рубрик, широких на 1 центиметер, а в кождім рядку єсть по 14 знаків. Рядки зачинають ся з гори на 5 центиметрів від берега а то задля почести для цїсаря. В першім рядку на першій сторонї (після нашого звичаю на послїдній сторонї) єсть виписаний день, місяць і рік пановання цїсаря. В другім рядку єсть поданий зміст ґазети („му-лю"); відтак слїдують вісти з двору і цїсарскої палати. Кождий вихід цїсаря, кожда молитва, кожда гостина єсть записана як найдокладнїйше зі всїма подрібностями церемонїйними, навіть одїж цїсаря і его дружини єсть описана як найвірнїйше. На третій сторонї єсть поданий стан ґарнїзону і служба поодиноких відділів татарского войска в Пекінї. На слїдуючих сторонах знаходять ся укази цїсарскі, іменовання і розпорядження, видані на основі справоздань цензорів і ґубернаторів, відтак цїсарскі, войскові або полїцийні кари. Замітне то, що розпорядженя цїсарскі друкують ся на кілька днів скорше, як справозданє ґубернаторів, на основі котрих они видані; етикета дворска вимагає того, щоби слова цїсарскі були насамперед оголошені.

Загально взявши єсть пекінска ґазета зовсїм така сама як і европейскі ґазети урядові, але не треба гадати що і так само нудна як єї европейскі посестри. Для Европейця, котрий хоче познакомити ся з житєм дворским, з правительством та зі звичаями і обичаями в Хінї єсть она неоцїненим жерелом. Цїла Хіна почавши від Пекіну аж до найдальших границь від житя на цїсарскім дворі аж до житя послїдного волоцюги і розбишака представляє ся нашим очам в сїй малїй книжочцї записаній якимись кривульками: войско і маринарка, судівництво, приношенє жертв і віддаванє чести предкам, житє урядників, рільництво, промисл, забобони і народні звичаї — все то знаходить ся там і не було би лїпшої книжки о Хінї, як коли би хтось переклав один річник пекінскої ґазети та додав до неї поясненя. Того що в Европі називає ся часто „урядовою тайною", Хінцї не знають. В пекінскій ґазетї знаходять ся як найдокладнїйші описи всїх злодїйств хоч би й найвисших мандаринів, мінїстерских урядників, або татарских ґенералів. Ба в „Цінґпао" знаходять ся навіть жалоби на цїсареву реґентку, на другорядні цїсареви та на князів а відтак і кари, які визначив цїсар на основі справоздань цензорів. А де-ж би так роблено в якійсь европейскій державі?

Се дивне з'явище суспільне дасть ся тим пояснити, що в Хінї нема нїякої внутрішної полїтики, нїяких партий полїтичних, нїякого социялїзму і анархізму; що в Хінї нема абсолютного, деспотичного правлїня лиш патріярхат в правдивім значіню того слова. Хінцї уважають ся за одну родину, котрої патріярхом єсть цїсар; а перед тим нема нї високих нї низких, для всїх суть однакові права і закони.

знищив величезні простори засївів, богато худоби і череди. Катастрофу з р. 1851 називають люди по нинї „чорним четвергом“. Однак в сїм роцї наніс пожар в Тасманії ще більше шкоди. Наслїдком жари повстав в кількадесяти місцях огонь і обняв в однїй хвилї кількасот кільометрів простору. Горячий вітер роздував огонь. Жертвою пожару впали міста і села. Великі стада волів, свиний і овець вигинули, а богаті властителї-кольоністи стали відразу жебраками. В огни згинуло також богато людий. З причини диму, що застелив побереже острова, не міг зближити ся до пристани нї один корабель. По містах погоріли будинки державні та костели. Жнива і овочі понищені, тисячі родин остали ся без хлїба.

— **Жінка Бойчева**, засудженого на смерть за убийство співачки Сімонівної в Софії, зажила дня 27 м. м. отрую і закінчила житє. О еї смерти донесено Бойчеву у вязници, але вість сю приняв розбишака зовсїм байдужно.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Будапешт 1 цьвітня. В громадї Тоби стріляла жандармерия до социялїстичних селян а ті стріляли до жандармів; убито кількох людий а богато есть поранених.

Атини 1 цьвітня. Виновників замаху на короля засуджено на смерть.

Переписка зі всїми і для всїх.

Оповістка.

— Маю до відпроданя: 1) „Народну Часопись“ з років 1892, 1895, 1896 і 1897 по 1 зр. 50 кр. — 2) „Дїло“ з років від 1890 аж до 1897 включно по 6 зр. Попович в Жовтанцях, почта в місци.

С. К. Б. з Дул.: Звертаємо Вашу увагу ще й на сїм місци на то, що всї ті, котрі мають срібний медаль войсковий за хоробрість будуть в наслїдок найновійшого розпорядженя цїсарского побирати від дня 1 січня с. р. аж до кінця житя грошевий додаток до медалю. Отже зголосїть ся до тої власти, котра Вам давнїйше той додаток виплачувала. — **Приватист:** Коли маєте надію, що Вас приймуть до зелїзницї, то старайте ся о то. Подавати ся на однорічного охотника вже за пізно, коли Вас асентировано; але можете у войску постарати ся о то, щоби Вас приділено до полку зелїзничого. — Зі стипендиєю о стілько клопіт, що будете мусїли еї звернути і на то мусите виставити декларацию; сплачувати будете могли і ратами але аж тогди, коли буде з чого. Що маєте зробити, що вибирати — сего вже не можемо Вам сказати, бо то зависить зовсїм від Вашої особи, від Ваших здібностий а ми Вас не знаємо. То лиш можемо Вам сказати: роздумайте і розважте все добре, що промавляє за а що против; яка будучність може Вас ждати в однім а яка в другім фаху, чи певно і до чого можете дійти при зелїзници а тогди рішайтесь. — **А. В. учитель:** Ваша слабість то катар жолудка і кишок один і другий упертий. На ту слабість найлїпша лиш диета, але треба дуже точно еї придержувати ся. Що маєте робити, то Вам вже казали і лїкарі а ми мусїли би хиба то знов повтаряти. Можемо длятого хиба лиш то сказати, що та слабість потребує дуже довгого часу до лїченя і як найконсеквентнїйшого поступованя, а впрочім можемо доповнити ради лїкарскі і їх пригадати: Жолудок треба держати тепло, носити флянельову опаску а від часу до часу пити по трохи теплої води; їсти треба лиш дуже легко стравні страви, не богато параз, лиш по трошки а за то частїйше; страви треба добре пережувати і мішати з слиною; вистерігати ся всяких товщів і сосів з товщами; масла можна їсти, але дуже маленько і сьвіжого; їсти жовтка зрана 2 розбиті з чаєм, в полудне 2 з нетовстим росолом і на вечер так само з чаєм. До теплого (не горячого) росолу в полудне а так само на вечер до теплої води можна для відміни додавати по ложочці анґлїйского екстракту з мяса (Wyeth, Beet juice, річ дорога, мала фляшинка 2 зр. 50 кр., але на таку слабість дуже добра, треба держати в холоді). Мясо варене і печене, але не товсте можна їсти, дуже добра телятина; вуженини, шинки і маринованого мяса не вільно їсти. Так само треба вистерігати ся всяких острих приправ, коріня, муштарди і т. д. Молока не пити богато нараз, лиш від часу до часу по трошки і з водою, не чистого, по чверть склянки, найбільше по пів; сира зовсїм не треба їсти. З ярини можна їсти лусканий і добрий розвалений горох, т. зв. піре, також і піре з бараболь, але лиш дуже трошки, мучних страв хиба лиш легких і по трошки. Студеної води і алькоголїчних напитків не пити. Замість хлїба лїпше їсти сухарки з булки. Взагалї їсти мало плинних страв а більше твердих. Коли курите, то треба перестати, а вже зовсїм не курити з пальців і не держати циґара в ротї. По обідї можна би заживати пепсини або сольної кислоти, але то вже лїкар мусить Вам заординувати. Коли Вас пече жга (згага), зажити двовуглекислої соди на конець ножа і попити водою. — **Я. Жук ч. в Раві:** Поручати Вам фірми столярскі не можемо, бо раз есть їх у Львові аж 122, отже годї би вибрати, котра би як-раз для Вас була відповідна а відтак ми їх і не знаємо, а наконець і кожда хоче бути доброю, отже нам було би ніяково робити виїмки. Найлїпше, коли прийдете до Львова, зайдїть до складу столярскої спілки при площи Бернардиньскій, ч. 17, і там поспитайте, де можна би шукати роботи. — До школи промислової трудно Вам буде дістати ся, бо в школї для столарства будівельного треба сидїти через цїлий курс і три роки, а до доповнячої школи мусите виказати ся сьвідоцтвом із загальної школи доповняючої або зробити вступний іспит. Наука в сїй школї треває через два роки і відбуває ся в недїлї і будні дни у вечірних годинах. Але може знайшов би ся якийсь инший спосіб науки. Сьвідоцтво роботи повинен видати кождий майстер, не лиш той, у котрого хтось визволив ся. — **Мельн. в Біл.:** Було уважно читати повість: „Послїдний з Могіканів“, а Ви би нас не потребували були питати, що то є? — Могікани — то племя індияньске. — Мандаринами звуть ся хіньскі урядники. Докладне поясненє знайдете в теперішних фейлетонах про Хіну. — Морґанатичним супружем або супружем лївої руки есть то, в котрім мужчина з високого роду побирає ся з женщиною з низького роду. Жінка така має всї права церковні, значить ся супружество есть важне, але горожаньске право еї есть обмежене; мужчина дає їй лиш відповідне удержане яко своїй жінцї, забезпечує їй і дїтям від неї будучність, але анї она анї дїти від неї не мають права до родинного майна мужчини і до наслїдства прав. — **Б. Б. в Дел.:** Таких кас позичкових не ма; они були лиш свого часу проектові. — (Дальші відповіди пізнїйше).

☛ (Просимо присилати питаня лиш на імя редактора **Кирила Кахникевича**, а не присилати анї марок, анї карт кореспонденцийних до відповіди.

В портових містах, приступних для Европейців, понаставало в послїдних роках також і кілька хіньских ґазет, але їх первістно позакладали не Хінцї, але Анґлїйцї. В тих містах европейске дневникарство грає важну ролю. В Шанґаю н. пр., де есть лиш около 5000 Европейців виходять аж три щоденні анґлїйскі ґазети і кілька тиждневників, а між тими і одна німецка ґазета. Гонґконґ з 10.000 Европейців має три щоденні анґлїйскі ґазети і два тиждневники; Тієн-цін, Амой і Фечев мають по однїй; в портуґальскій кольонії Макао виходить кілька портуґальских. Коли видавцї деяких з тих ґазет побачили, що Хінцї, котрі розуміють по анґлїйски, дуже радо читають ґазети, стали они побіч анґлїйских видавати також і хіньскі. Успіх був такий, що в послїдних роках настав цїлий ряд хіньских ґазет. Так виходить в Гонґконзї побіч анґлїйскої „China Maile“ і хіньска „Ваціат-пао“, побіч Daily Press хіньска Чунґ-нґої-сан-пао. Але найбільшу щоденну хіньску ґазету видає редакция ґазети North China Dayli News в Шанґаю, котра називає ся „Чен-пао“ („Шанґайскі новини“); редактори тої ґазети взяли ся навіть видавати що тиждня ілюстровану ґазету „Гу-пао“ („Лїтературні новини“) і роблять притім добрі інтереси. В Тієн-цінї виходить ґазета „Че-пао“. В Кантонї, найбільшім містї хіньскім оснував перед кільканайцяти роками хіньску ґазету „Кванґ-пао“ таки тамошний віцекороль Чанґ-Чі-Тонґ а редактором еї зробив одного із своїх секретарів. Наслїдник віцекороля заказав був видавати ту ґазету, але тепер виходить она знову під назвою „Чунґ-сі-дже-пао“ або „Новини з Хіни і заходу“. Хиба-ж то не також знак часу, що в так старій державі як Хіна віцекороль одної із найбільших провінций стає основателем ґазети? Побіч сеї ґазети виходить ще друга „Лїнґ-нам-дже-пао“ („Щоденні вісти з Лїнґнам“. — Кантон називав ся давнїйшими часами Лїнґ-нам.

От і були би вже всї ґазети хіньскі, з котрих кожда має 3 до 6000 передплатників, з виїмкою Шанґайскої: „Чен-пао“, котра видає що дня 12.000 примірників. Але побіч сих виходить ще одна два рази на тиждень, котра що до числа пренумерантів, перевисшає всї тамті разом і розходить ся по цїлій хіньскій державі, навіть в найдальші сторони, бо іде навіть до Тибету і Монґолії. Єсть то ґазета: „І-вен-лю“, котру видають сьвященики католицкої місиї в Цікавеї; еї католицкі редактори, хіньскі сьвященики уміють знаменито поучати нарід, подають виписи з пекінскої ґазети і ґазет европейских, подають дуже добрі статї про Европу і еї здобутки, а попри то ширять і католицку віру. Сю ґазету читають всюди дуже радо, допитують ся за нею і она тихцем робить як найбільший вплив в цїлій Хінї. Не в малій части есть заслугою сеї ґазети, що нинї в Хінї есть звиш мілїон католиків.

Сї ґазети виглядають зовсїм так як европейскі, як що-до змісту, так і формату, лиш що они примінені до хіньских відносин. На перших сторонах, після нашого, а на послїдних після хіньского звичаю, находить ся множество всїляких анонсів та оповісток. Не бракує і реклями всїляких тайних лїків, пігулок і порошків. На початку поміщають ся вступні статиї, оброблені знаменито, відтак справи внутрішні і заграничні, дальше всїлякого рода новинки, а наконець і депеші бюра Райтера. Нехайже тепер хтось каже, що в хіньскій культурі есть застоя! Хінцї, бачите, жиють зовсїм так, як і Европейцї, лиш що трохи на свій лад — по хіньски.

Цікаво також як хіньскі редакциї дають собі раду в чужими словами та іменами. На чужі слова не придумують своїх, лиш добирають подібні свої слова, котрі можуть зовсїм що иншого означати, і складають їх разом. „Телефон“ називає ся у них „то-лї-фунґ“; ultimatum каже ся по хіньски: у-лї-ма-тунґ; status quo — сце-та-ту-ко; з Моррізона роблять: Ма-лї-сун, Вольф називаєсь: „Ву-лї-фу“ а Вількінзон — Ваї-кінґ-сунґ і т. д.

(Дальше буде).

За редакцию відповідає: **Адам Креховецкий.**

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.